



Riktlinjer och Rutiner för att förebygga diskriminering Likabehandlingsplan Storviken/Marieby skolor 2017-2018

Krav på arbetet med aktiva åtgärder

Arbetet med aktiva åtgärder innebär att utbildningsanordnaren inom ramen för sin verksamhet ska bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att

- genomföra ett fortlöpande arbete i fyra steg (undersöka, analysera, åtgärda, utvärdera och följa upp).
- ta fram riktlinjer och rutiner mot trakasserier och sexuella trakasserier

Arbetet ska ske i samverkan med barn och elever, samt med anställda inom verksamheterna. Utbildningsanordnaren ska löpande dokumentera arbetet.

All personal ska ta del av och känna till de riktlinjer och rutiner, för att förebygga diskriminering, som skolan har kommit överens om.

UTVÄRDERING AV FJOLÅRETS PLAN

Planen har utvärderats av skolans personal och elever. Vid utvärderingen analyserade vi om åtgärderna i planen har blivit gjorda, hur resultatet blev och förslag på förbättringar till nästa års plan.

Förebyggande åtgärder 16-17

Under läsåret 16-17 har följande förbättringsområden identifierats:

- Rastvärdssystemet
- Lekvärdar
- Regler i lekar/spel
- Elevrådet
- All personal ska ta del av och känna till de riktlinjer och rutiner, för att förebygga diskriminering, som skolan har kommit överens om.
- Språkbruk
- Stärka elever att våga stå upp för den "utsatte eleven"

Rastvärdssystem

Insatser

Fler vuxna ute under rasten.

Mötesstund varje vecka bland personal med fokus på raster och hur elever har det under rasten.

Lekvärdar

Insatser

Planerade rastaktiviteter 2-3 g/v. där skolan ger de äldre eleverna möjlighet att vara delaktiga som lekstödjare.

Regler i lekar/spel

Insatser

Gemensamma regler för fotboll, bandy, king, väggspel m.m. samt hjälp med lagindelning när det behövs. Regler som upprättas tillsammans med elever och gäller hela skolan. Upprättas när behovet uppstår, rektor utser ansvarig pedagog.

Elevrådet

Insatser

Eleverna önskar regelbundna elevråd under året. Bestämda datum för hela året. Viktigt att ha tydliga arbetsuppgifter för elevrådet. Elevrådet ska vara en länk från klassen för att få gehör för, och svar på sina åsikter.

All personal ska ta del av och känna till de riktlinjer och rutiner, för att förebygga diskriminering, som skolan har kommit överens om.

Insatser

Information till skolans kringliggande personalgrupper, kök, städ, busschaufförer/taxichaufförer, administrativ personal, vaktmästare, vikarier gällande Riktlinjer och Rutiner för att förebygga diskriminering måste vara tydlig. Ansvar skolans rektor.

Språkbruk

Insatser

Skolan arbetar för en nolltolerans vad gäller dåligt språkbruk. Skolan har ett förväntans dokument som tas upp i klasserna, kontinuerligt värdegrundsarbete under hela året, kontakt tas med hemmet om eleven bryter mot förväntansdokumentet.

Stärka elever att våga stå upp för den "utsatte eleven"

Insatser

Skolan har påbörjat ett arbete med att implementera KiVa i arbetslagen, ett värdegrundsarbete som riktar sig mot att stärka elever att våga stå upp för den "utsatte eleven". Utbildning i KiVa, för att fullt ut arbeta med detta program, kommer att ske under våren -18.

Kartläggning 17/18

Kartläggningsmetoder

- Enkäter
- Intervjuer
- Samtal
- Kartläggning av skolmiljön enligt "Husmodellen"

Områden som berörs i kartläggningen

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Hur eleverna involveras i kartläggningen

- Samtal med eleverna i klassen, kan ske enskilt, liten grupp eller hela klassen tillsammans med klasslärare eller spec team beroende på samtalens syfte.
- Enkät v. 46 och v. 9
- Utvecklingsamtal
- Klassråd och elevråd

- Arbeta med DO:s kartläggningsverktyg "Husmodell skolan", som innebär en kartläggning av hela skolmiljön, fysiskt och psykiskt.

Hur personal involveras i kartläggningen

- Via Värdegrundsgruppen, som har fokus på dessa frågor
- Enhetskväll, samtlig personal
- EHT
- Samtal i arbetslagen
- Konferenser
- Studiedagar
- Forum för övrig personal, städ, mat, vaktmästare för att få information om detta dokument, rektor ansvarar.

Främjande insatser 17/18

Främjande insatser, utifrån diskrimineringsgrunderna, handlar om att stärka de positiva förutsättningarna för trygghet och goda demokratiska värderingar som finns i verksamheten samt att eleverna ska få ökad kunskap och förståelse om värdegrunden. Därför arbetar skolan med följande främjande insatser:

Kön

I Läroplan för grundskolan kapitel 1 som handlar om skolans värdegrund och uppdrag står det att "ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön," vidare står det att "skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Det sätt på vilket flickor och pojkar bemöts och bedöms i skolan, och de krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster. Den ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet."

Insatser

- Vi undviker kvinnliga och manliga pronomen som t.ex. "hon" eller "han" om det inte är relevant för situationen. Vi använder namn istället. Man kan även använda "hen". Vi använder könsneutralt uttryck i dokument.
- Skolans personal strävar mot att vara goda förebilder och visa på att alla kan göra allt.
- Skolans personal är uppmärksamma vid lagindelning i lek och idrott eller vem som ska gå först i kön till olika aktiviteter, undviker gruppindelningar utifrån könstillhörighet.
- Skolan erbjuder möjlighet till ombyte och dusch i enskilt rum alt draperi, i samband med idrott/bad.
- Vi undviker att dela in klasser/grupper i traditionella tjej och killgrupper.

Alla, oberoende kön, får vara med på olika rastaktiviteter. Personalen är uppmärksam på detta vid olika aktiviteter tex på fotbollsplanen.

Personalen undviker att använda exempel i klassrummet som förstärker en traditionell syn på flickor och pojkar. Exempel där pojkar anses vara mer tekniskt begåvade än flickor, uttryck som "du som är så stor och stark" till pojkarna. "Nu får ni skärpa er

tjejer!”

Personalen tänker på placering i klassrummet så att vi inte låter “lugna” flickor sitta mellan “stökiga” pojkar och på så sätt förstärker en traditionellt sätt att se på kön. Skolan organiserar lek- och lärmiljöer som passar alla elever. Detta gör vi tex färg i lekrum och att alla kan leka med allt.

Vid bedömningssituationer strävar vi efter att alla elever ska behandlas lika. Bedömning ska ske endast utifrån kunskapskraven, utan att påverkas av förutfattade meningar om eleven. Därigenom undviks även att det kan ske olika bedömning utifrån kön.

Sexuell läggning och könsöverskridande identitet

I Läroplan för grundskolan kapitel 1 som handlar om skolans värdegrund och uppdrag står det att ”Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering pga sexuell läggning och könsöverskridande identitet.”

Insatser

- Vara normkritisk i samtal och diskussioner om sexuella läggningar. Skolan ska inte utgå ifrån att heterosexualitet är normen.
- Skolans personal ska inte anta att de kan se personers sexualitet. Vi ska tex inte säga: ”Tjena tjejer, sitter ni här och spanar på killar”.
- Klassläraren väljer skönlitteratur till “högläsningstunden” med varierande normkritisk innehåll. Ex. böcker med samkönade äktenskap.

Skolan reagerar, och lyfter till diskussion i klassrummen, direkt när/om vi hör nedsättande kommentarer gällande sexuell läggning för att skapa förståelse för våra olikheter.

Skolans personal är uppmärksam på lekar som “mamma, pappa, barn” då vi på ett naturligt sätt också kan belysa att familjekonstellationer kan se olika ut.

Funktionsnedsättning

I Läroplan för grundskolan kapitel 1 som handlar om skolans värdegrund och uppdrag står det att ”Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering pga funktionsnedsättning.”

Insatser

- Skolan ser till att elever med funktionsnedsättning får den hjälp och det stöd som eleven har rätt till. T.ex. inlästa texter, kompensatoriska hjälpmedel, extra tydliga lektionsplaneringar, punktlister och visuella genomgångar, resursstöd.
- Information vid nyanställning kring elever med särskilda behov/ funktionsnedsättning i någon form.
- Anpassa alla former av rastlekar så att alla elever kan delta utifrån sina förutsättningar. Få stöd och hjälp att komma in i leken, träna på att komma in i leken.
- Åk 5 deltar i Glada Hudik-teaterns projekt “BARN FÖDS INTE MED FÖRDOMAR”.

När en elev har någon form av funktionsnedsättning ska skolan gå igenom en checklista för att säkerställa elevens deltagande i olika situationer, miljöer och

aktiviteter. All personal från alla verksamheter, ska vara involverade i arbetet. Skolan erbjuder möjlighet till ombyte och dusch i enskilt rum alt draperi, i samband med idrott/bad.

Eleverna får under en temadag eller vid annat lämpligt tillfälle information om funktionsnedsättningar och möjlighet att prova på aktiviteter anpassade för personer med funktionsnedsättningar.

Personal och elever får prova på kognitionssimulatore för att förstå hur elever med någon funktionsnedsättning kan uppleva olika situationer. [Kognitionssimulator](#)
Under arbetet med DO: "Husmodellen" titta på miljöer utifrån olika funktionshinder.

Etnisk tillhörighet

I Läroplan för grundskolan kapitel 1 som handlar om skolans värdegrund och uppdrag står det att "Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering pga etnisk tillhörighet. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser"

Insatser

- Vi väljer arbetsmaterial tex. böcker, läromedel, film pyssel som har en etnisk variation.
- Vi tänker på hur vi använder vårt språk t.ex att vi inte säger hudfärgad till pennan som är beige/rosa.

Ålder

I Läroplan för grundskolan kapitel 1 som handlar om skolans värdegrund och uppdrag står det att "Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering pga ålder. Sådana tendenser ska aktivt motverkas".

Insatser

- Skolan ska se till att det finns vuxna ute på rast för att hjälpa till vid lagindelning vid t.ex. fotboll och bandy.
- Skolan ska se till att det finns vuxna ute på rast för att se till att alla, oavsett ålder, ska känna att de kan välja den lek eller aktivitet som passar dem bäst.
- Skolan ska se till att vara tydlig i sättet att prioritera olika aktiviteter gällande ålder.
- Skolan ska se till att datorer och Ipads fördelas jämnt i alla årskurser på skolan utifrån mål med sin verksamhet/aktivitet.
- Skolan ska se till att alla årskurser på skolan får samma förutsättningar när det gäller schemaläggning, t.ex. idrott, slöjd, musik, bild. När på dagen passar det bäst med vissa ämnen? Viktigt att vi använder oss av den forskning som finns att tillgå, t.ex. bör idrott ligga tidigt på dagen för att eleverna ska orka bättre.
- Skolan ska se till att utmana alla elever utifrån deras förmåga och förutsättningar istället för att se till ålder.
- Elevrådets sammansättning måste diskuteras och får ej styras av ålder.

Religion eller annan trosuppfattning

I Läroplan för grundskolan kapitel 1, som handlar om skolans värdegrund och uppdrag står det att "Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering pga religion eller annan trosuppfattning. Sådana tendenser ska aktivt motverkas".

Insatser

- Skolan välkomnar nya religioner i skolan genom att vi t ex lyfter fram traditioner från olika religioner.
- Skolan erbjuder möjlighet till ombyte och dusch i enskilt rum alt draperi, i samband med idrott/bad.
- Skolan tar hänsyn till olika religioners matkultur.
- Då någon elev pga annan tro ej kan delta i vissa aktiviteter, ska annan skolaktivitet erbjudas.
- Vi bjuder in representanter från andra religioner/trosuppfattning till personal/elever för att fördjupa vår kunskap och gör studiebesök till olika religiösa byggnader.

Samverkan

Elevernas delaktighet genom

- Aktivt arbete med förväntansdokument
- Klassråd
- Elevråd
- Fritidsråd
- Veckoutvärdering
- Kontinuerliga samtal
- Elevenkäter två gånger/år
- Enskilda intervjuer med specialpedagog vid behov
- Utvecklingssamtal

Vårdnadshavares delaktighet genom

- Vårdnadshavar-/föräldraenkät
- Vårdnadshavar-/föräldraråd
- Utvecklingssamtal
- Vårdnadshavar-/föräldramöten
- Veckobrev
- Utvärderingsbok/kontaktbok
- Behovsbaserad kontinuerlig kommunikation

Personalens delaktighet

- Enhetsmöten, vid höstens möte förankras skolans riktlinjer och rutiner för att förebygga diskriminering
- Arbetslag
- Lärgrupper
- Utvecklingsgrupp
- Skolkonferenser
- Fritidskonferens
- Utvecklingssamtal

Förebyggande åtgärder ht 17- vt 18

Åtgärder som sätts in för att förhindra trakasserier och kränkningar utifrån det som

framkommit vid olika kartläggningar under föregående läsår.

| MÅL | ÅTGÄRD | ANSVARI G | NÄR | UPPFÖLJNING |
|--|--|---|---|---|
| Nolltolerans för nedvärderande språkbruk | Kontakt med föräldrar/vårdnadshavare till de elever som talar nedsättande till andra elever eller vuxna. | Rektor/all personal | Hela året | Sker kontinuerligt av lärare i varje klass och vid intervjuer med alla elever enskilt |
| Öka personalens medvetenhet om diskriminering och kränkande behandling för att säkerställa tryggheten för elever i skolans alla miljöer. | Arbeta med skolans riktlinjer och rutiner för att förebygga diskriminering genom olika värderingsövningar. | Rektor/Lärgruppen för värdegrundsfrågor | Första tillfället, höstens enhetskväll. | Uppföljning av enhetskvällen i varje arbetslag. |
| Säkerställa tryggheten för elever i skolans alla miljöer. | Arbeta med skolans riktlinjer och rutiner för att förebygga diskriminering i varje klass genom att använda sig av DO:s Husmodell skolan | Klasslärare | September - november | Klassråd, olika befintliga enkäter, intervjuer. Utvärdering kontinuerligt i arbetslaget. |
| Säkerställa tryggheten för elever i skolans alla miljöer. | Utbildning i antimobbingsprogrammet KiVa. Därefter implementering av materialet för övrig personal. | Värdegrundsgruppen | Vårterminen | Kontinuerligt i arbetslaget. Stående punkt efter genomförd KiVa-lektion. |
| Säkerställa tryggheten för elever i skolans alla miljöer. | I anslutning till raster, före och efter skolan samt under fritidstid ska personalen finnas i större utsträckning i de utrymmen som upplevts som otrygga. Personal | Rektor ansvarar för att en vuxen alltid finns i barnens närhet när de byter om. All personal ansvarar för | Under hela året | Direkt återkoppling från eleverna. Klassråd, olika befintliga enkäter, intervjuer. Utvärdering kontinuerligt i arbetslaget. |

| | | | | |
|--|--|--|------------|--|
| | ska finnas med i eller i omedelbar närhet till omklädningsrummen för ökad trygghet. Erbjuder enskild dusch vid behov. | att ha större uppsikt på otrygga platser. | | |
| Säkerställa tryggheten för elever i skolans alla miljöer. | Vuxna bestämmer promenadkamrat, vem man sitter med i bussen, platser vid matsituationer, talutrymme m.m | Ansvarig pedagog | Hela året | Direkt återkoppling från eleverna. |
| Alla elever ska känna sig trygga och trivas på skolan och ute på rasten. Alla elever ska känna att de lyckas i lek och samspel med andra elever. | Tydlig struktur för rastvärdarnas arbete. Genomgång varje tisdag av veckans rastvärdarbete. Lekstöd för vissa elever, stöd vid olika lagspel och vid elevernas lekvärdsarbete. Vuxenplanerade rastaktiviteter 2-3 g/v. | All personal | Hela året | Direkt återkoppling från eleverna. Klassråd, olika befintliga enkäter, intervjuer. Tisdagsmötet samt kontinuerligt i arbetslaget. |
| Alla elever ska våga stå för sina åsikter och kunna säga NEJ när det är något de inte accepterar. | Följa skolans ANDT: plan (policy mot alkohol, narkotika, droger och tobak). Ge eleverna bra förutsättningar att ta egen ställning mot det som kan vara skadligt. I åk 4-5 information i ämnet ANDT samt teater om hur det är att vara barn till en förälder som dricker. Se vidare ANDT planen | All personal | Hela året | Direkt återkoppling från eleverna. Klassråd, olika befintliga enkäter, intervjuer. Tisdagsmötet samt en övergripande utvärdering sista arbetslaget varje termin. |
| Säkerställa att lagkraven följs för alla elevers säkerhet och trygghet på | Följa skolans riktlinjer och rutiner för att förebygga diskriminering. | Rektor och lärgruppen för värdegrunds frågor | 2017-10-01 | I arbetslaget i slutet av höst- resp vårterminen. |

| | | | | |
|---|---|---|-----------|---|
| skolan. | | | | |
| Skapa goda rutiner för att säkerställa lagkraven för alla elevers säkerhet och trygghet på skolan | Fortsätta att utveckla tydliga rutiner kring utvärdering av det förebyggande arbetet mot diskriminering. | Rektor och lärgruppen för värdegrundns frågor | Hela året | I arbetslaget i slutet av höst- resp vårterminen. |
| Öka elevernas inflytande | Utveckla elevrådets form och innehåll. Introducera nya elevråds-representanter i elevrådet. Vara delaktig i innehållet i elevens val. | Rektor och all personal. | Hela året | Utvärdering i klassråden. I varje arbetslag i direkt anslutning till aktiviteten. |

Rutiner för akuta situationer

Policy

Storviken/Marieby är skolor med höga ambitioner och tydligt ledarskap. Skolorna arbetar för att alla elever ska känna trygghet, lust, glädje och delaktighet. Elever ska känna glädje i att lära, alla ska ges en möjlighet att lyckas i och utanför skolan. Storviken/Marieby skolor har därför nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Dispyter och småbråk mellan elever är något som händer och ingår i det pedagogiska arbetet att lösa.

Om det däremot kommer signaler om att en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt innebär det att skolan måste vidta åtgärder. Rektor eller specialpedagogiska teamet ska genast informeras, utreda och vidta åtgärder. Om någon som arbetar i skolan (även vaktmästare, matbetspisingpersonal, städpersonal samt busschaufför) ser elever som utsätts för någon form av kränkning har de en skyldighet att ingripa så att kränkningen upphör. Skolans rektor ser till att informera dessa kategorier om skolans riktlinjer och rutiner för att förebygga diskriminering.

Om personal kränker elev eller annan personal finns rutiner för ev. utredning och sker av närmaste chef.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Elever och föräldrar kan vända sig till personal eller direkt till rektor som i sin tur för ärendet vidare till och specialpedagogiska teamet. Rektor och specialpedagogiska teamet tar sedan ansvar för att utreda händelsen.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Om en elev utsätts för någon form av kränkande behandling följer skolan rutiner /utredning enligt en viss mall.

Steg 1

Den person (pedagog, övrig personal, elev eller förälder) som upptäcker eller får kännedom om kränkningar eller mobbning ska genast informera mentor, rektor eller specialpedagog.

Steg 2

Berörda samlar in så mycket fakta som möjligt och personal som ev. varit närvarande skriver en incidentrapport av händelsen.

Steg 3

Ärendet utreds av specialpedagogiska teamet som vid akuta händelser kallas samman för att göra en bedömning av anmälan och som upprättar en kränkande behandlingsutredning eller vidtar annan lämplig åtgärd. Teamet träffas varje vecka och består av rektor, specialpedagog och lärare med specialpedagogisk kompetens. EHT elevhälsoteamet informeras om ärendet. Om en kränkande behandlingsutredning upprättas informeras barn och utbildningsnämnden om detta.

Steg 4

Samtal med den utsatte och dennes föräldrar.

Berätta vad som kommer att hända och vad som kommer att dokumenteras. En tid för uppföljning bokas in.

Steg 5

Samtal med den/de som kränkt /mobbats.

Samtal eller annan lämplig åtgärd beroende på elevens ålder eller ärendets karaktär. Samtalet görs alltid av minst två vuxna för att kunna dokumenteras. Eleven bör ha föräldrar närvarande.

Eleven informeras om planen som upprättas för att bryta den uppkomna situationen.

Steg 6

Eleven informeras om att vi har nolltolerans och kommer att ha ögonen på eleven och att uppföljning kommer att ske. Mentor och övrig personal informeras om att ha uppsikt över berörda elever.

Eleven informeras om att det är beteendet skolan tar avstånd ifrån inte eleven som person.

Eleven informeras om att allt kommer att göras för att kränkningarna/mobbningen ska upphöra, skolan har nolltolerans.

En överenskommelse ska upprättas och ev. ett åtgärdsprogram för att säkerställa elevens beteendeförändring.

Eleven får frågan om vad hon/han ska förbättra. Konkreta förslag, på hur, ska komma fram i planen.

En ny tid bokas in.

Steg 7

Oftast deltar föräldrarna vid samtalet, i annat fall ska eleven berätta hemma och en återkoppling ska ske. Skolan kontaktar föräldrarna.
Eleven ska veta att vi tror att /förväntar oss att eleven nu kommer att upphöra med sitt beteende.

Steg 8

Samtal med ev. medlöpare och kontakt med hemmet.

Steg 9

Dokumentation görs av alla samtal med överenskommelser och uppföljningstider.

Steg 10

Uppföljning viktig även om kränkningarna/mobbningen upphört. Stödåtgärder är viktiga. Skolan och elevens insatser ska dokumenteras.

Steg 11

Om samtalen inte hjälper kopplas ytterligare personer från t.ex. elevhälsoteamet in för ytterligare samtal och åtgärder. Allvaret i elevens beteende betonas. Ev. polis eller socialanmälan görs.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Skolan är skyldig att utreda om någon har utsatts för trakasserier eller kränkande behandling. Så snart någon fått kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt påbörjas en utredning. Det krävs inga bevis, det är den enskilda elevens uppfattning som skolan ska utgå ifrån.

Om en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling av en vuxen följs nedanstående plan

Steg 1

Händelsen anmäls till handledare, direkt till rektor eller annan vuxen på skolan som eleven har förtroende för.

Steg 2

Mottagaren av anmälan anmäler händelsen till rektor.

Steg 3

Vårdnadshavare informeras. Ansvarig för att detta sker är rektor.

Steg 4

Rektor informerar sin chef/förvaltning.

Steg 5

Rektor ansvarar för att utredning genomförs.
Samtal förs med samtliga berörda parter.
Samtalen dokumenteras.
Rektor ansvarar för att lämpliga åtgärder vidtas.

Åtgärder som sätts in bör leda till långsiktiga lösningar. Det bör alltid övervägas om åtgärder också ska vidtas i syfte att förändra strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå.

I fall av allvarliga kränkningar/trakasserier avgör rektor, eventuellt tillsammans med sin chef, om ärendet kräver disciplinära åtgärder eller ska anmälas till annan myndighet. Rektorn informerar den anställde om rätten till fackligt stöd.

Åtgärderna dokumenteras.

Rektor följer upp ärendet med elev och vårdnadshavare.

Rektor träffar regelbundet den personal som kränkt eleven och följer upp ärendet.

Utredning och åtgärder utvärderas och dokumenteras.

Rutiner för uppföljning

Vidtagna åtgärder ska alltid följas upp inom tid som bedöms som rimlig. Vid behov flera uppföljningar. Rektors chef bör vara informerad och i vissa fall delta i utredningen. Eventuellt bör ytterligare kompetens t.ex. psykolog kopplas in.

Rutiner för dokumentation

Kränkningar skall alltid utredas och dokumenteras via en särskild blankett. Händelsen, utredning, åtgärder samt bedömningar som gjorts utifrån utredningen och uppföljning. Rektor ansvarar för att vidarebefordra informationen till huvudman.

Ansvarsförhållande

Rektor har det övergripande ansvaret för att "Riktlinjer och Rutiner för att förebygga diskriminering" upprättas och utvärderas.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekats tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen kapitel 6, som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Majsan blir ofta kontaktad via Facebook av elever på skolan. Där kallar de henne "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Majsan på facebook. Bilderna har tagits i duschen efter idrotten.
- Charlie är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Charlie en örfil.
- Mikael har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Mikael är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Mikael orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

-
- Eleonora vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
 - Pecka blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
 - Några elever på skolan sprider ett rykte om Kerstin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Kurt, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Ritva är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Ritva A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Harald, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen (huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Justina är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. DO använder sig av Handisams (Myndigheten för handikappolitisk

samordning) beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder, eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp.
[diskriminering]
- Evas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Knut, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Knut med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!"
[diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Maud på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för Jerry tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam. Jerry vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Birgitta och Ulla-Karin, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning.

Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Klas blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som har svårt att identifiera sig som pojke såväl som flicka flicka, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara sig.
[diskriminering]
- Algot, som klär sig i kjol och klänning, blir utfrysad av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Algot är för mycket kille för att få gå in där.
[trakasserier]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Sven är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Guns pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]